

Etsivä löytää historian

Robert Darnton Helsingissä 7.–9.6. 2001

Princetonin yliopiston Euroopan historian professori Robert Darnton vieraili Helsingin yliopiston historian laitoksessa 7.–9. kesäkuuta 2001 pidetyn *Nordisk idéhistorisk doktorandkonferenssin* (NIHK) yhteydessä. Yksi konferenssin työpajoista keskittyi kirjahistoriaan. Robert Darntonia voidaan pitää yhtenä tämän tutkimusalan suurimmista nimistä. Darntonin erikoisala on 1700-luvun ranskalainen kirjahistoria, josta hän puhui myös kahdella vierailuluennolla Helsingissä.

Rikostoimittaja historian johtolankoja tutkimaan

Väiteltään vuonna 1963 Robert Darnton siirtyi kirjoittamaan rikosjuttuja *The New York Timesille*. Akateeminen salapoliisityö vei kuitenkin pian voiton journalistin tehtävistä. Darnton törmäsi eräässä alaviitteessä J.P. Brissot -nimiseen ranskalaiseen mieheen, joka perusti Amerikkaa käsittelevän salaseuran 1700-luvulla. Darnton ryhtyi seuraamaan Brissotin jälkiä tarkemmin saatuaan puoli vuotta myöhemmin tutkijanpaikan Harvardin yliopistosta.

- Aioin ensiksi kirjoittaa Brissotin elämäkerran, mutta lukiessani hänen laajaa kirjeenvaihtoaan tajusin, että Brissotia kiinnostavampia ovatkin *kirjat*, Darnton kertoo. Brissotin kanssa kävivät kirjeenvaihtoa niin kirjojen salakuljettajat, myyjät, kustantajat kuin kirjapainajatkin.

Samaan aikaan ranskalaisten annalistien piirissä oli kehittymässä myöhemmin *l'histoire du livreksi* kutsuttu tutkimussuuntaus, jonka edustajiin Darnton solmi lämpimät suhteet. Yhteistä Darntonille ja ranskalaisille kirjahistorioitsijoille on pyrkimys tarkastella kirjaa historiallisena voimana eikä yksinomaan kirjojen sisältämiä aatteita.

Kohti kokonaisvaltaista kommunikaation historiaa

Darntonin kiinnostus kirjoihin ja niiden historiaan on kestänyt neljäkymmentä vuotta. Aluksi hän ryhtyi selvittämään, mitä kirjoja Ranskassa oikein luettiin suurta vallankumousta edeltäneinä vuosikymmeninä.

- Siihen kysymykseen löytyy yksiselitteinen vastaus. Viimeisimmässä kirjassani on 720 otsakkeen luettelo ranskalaisista "bestsellereistä". Jotkut niistä ovat edelleen tunnettuja klassikoita, mutta monet ovat unohtuneet.

Lista kertoo, mitä kirjoja Ranskassa myytiin ja luettiin eniten. Mutta *miten* 1700-luvun ihminen luki ja käsitti lukemansa, on paljon vaikeampi kysymys.

- Voidakseen vastata siihen tutkijan on tunnettava menneisyyden lukijoiden mentaalinen maailma, Darnton korostaa. Hän toivookin kirjahistorian tutkijoiden laajentavan näkökulmaansa yleisemmin kommunikaation historian tutkimuksen suuntaan.

- Yritin ensimmäisellä vierailuluennollani havainnollistaa, miten ihmiset tulivat kosketuksiin uutisten kanssa ja työstivät niitä itse 1700-luvun Pariisissa. Tiedonvälitys ei ollut yksinomaan kirjallista, vaan tärkeitä olivat myös suullisen kommunikaation muodot, esimerkiksi juorut ja laulut. Jos tarkoituksena ei ole tutkia vain kirjojen levitystä vaan ymmärtää julkisen mielipiteen kehitystä, tutkijan täytyy ottaa huomioon ajan *kaikki* mediat.

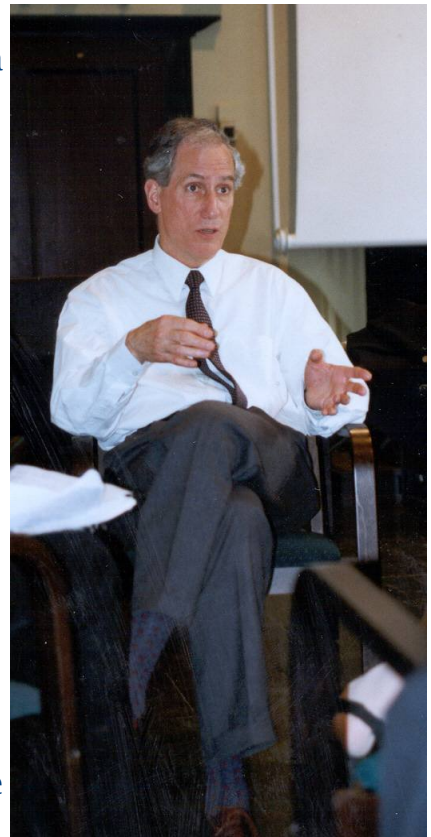
Historia eläväksi!

Vierailuennoillaan Helsingissä Robert Darntonista paistoi innostus historiaan, luennoimiseen ja tarinankerrontaan. Taitavasti rakennetut ja viihdyttävät luennot valaisivat historiallisia prosesseja elävästi ja uskottavasti. Tarkastellessaan laulujen merkitystä 1700-luvun Pariisiin monimutkaisessa kommunikaatiojärjestelmässä Darnton

jopa laulaa luikautti
esimerkin kaupungin kaduilla
kaikuneista lauluista.
Pyrkimys
mukaansatempaavaan
ilmaisuun näkyy myös
Darntonin kirjoituksissa.

Darntonin mukaan kyse ei
ole kuitenkaan mistään
erityisestä opetusfilosofiasta
vaan tarpeesta "myydä" ja
tehdä vastaanottajille
ymmärrettäväksi kaukaisten
aikojen ja paikkojen
historiaa.

- Amerikkalaiset opiskelijat
tarvitsevat apua
syventyessään 1700-luvun
Ranskan kaltaisiin
aihepiireihin, jotka ovat heille
täysin vieraita. He tietävät,
missä Ranska sijaitsee ja ovat kuulleet Robespierrestä ja
Napoleonista, mutta siihen se sitten jääkin. Minun
tehtäväni on saada historia elämään ja helpottaa
opiskelijoiden sisäänkäynti aiheeseen. Minusta
opettaminen on erittäin hauskaa!

Professorina Princetonissa

Vauraan Princetonin yliopiston lahjakkaita opiskelijoita
kelpaa opettaa. Historiaa opiskelemaan otetaan
vuosittain vain 15 uutta opiskelijaa ja toiset 15 tekemään
väitöskirjaa. Näistä vain kaksi tai kolme tutkii uuden ajan
alkua. Valikoidulle doktorandijoukolle löytyy kuitenkin
töitä väitöskirjan jälkeen.

- Princetonissa on mielestäni Amerikan paras historian
laitos, ja osa opiskelijoistamme päätyy opettamaan
muihin huippuyliopistoihin kuten Berkeleyhin, Yaleen,
Johns Hopkinsiin tai Northwesterniin. Jotkut oppilaistani
tietävät Ranskan historiasta enemmän kuin minä, he ovat
löytäneet uusia asioita, joista minäkin olen oppinut,
professori toteaa nöyrästi.

* * *

Robert Darntonin hankkeista Internetin hyödyntämiseksi
historiassa katso tämän lehden artikkeli "[Sähkökirjassa
tiedejulkaisemisen tulevaisuus?](#)"; Darntonin tuotannon
yleisesittelyksi katso puolestaan tämän lehden artikkeli:
"[Robert Darnton - kirjahistorioitsija ja historiallinen
antropologi](#)".

Teksti: Päivi Räisänen ja Lari Ahokas
Kuvat: Lari Ahokas

ENNEN JA NYT

Historian tietosanomat